

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/sledztwa-i-lustracja/sciganie-zbrodni-przeciwko-nar/sledztwa-1/oddzialowa-komisja-w-ka%C5%82owicach/31552,Sledztwa-w-toku.html>
27.02.2026, 14:21

Sledztwa w toku

Zbrodnie komunistyczne

1. Śledztwo w sprawie zbrodni komunistycznej stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, popełnionej w okresie od 1 do 26 września 1946 r. na terenie powiatów nyskiego, brzeskiego i gliwickiego, przez funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, będącej zbrodnią zabójstwa popełnioną przez opracowanie planu i kierowanie realizacją operacji specjalnej pod kryptonimem „Lawina”, mającej na celu fizyczną likwidację członków zgrupowania Narodowych Sił Zbrojnych z terenu Podbeskidzia pod dowództwem Henryka Flamego ps. „Bartek” w toku której pozbawieni życia zostali: Bączek Roman, Biegun Jan, Byrdy Antoni, Daniec Józef, Daniec Leopold, Dróżdż Jan, Ficek Jan, Golec Stanisława, Greń Józef, Karol Talik, Talik Franciszek, Krupa Jan, Lewicki Józef, Łaciak Jakub, Łajczak Jan, Łajczak Stanisław, Mach Teodor, Machej (ew. Madej) Józef, Marek Józef, Maślanka Józef, Maślanka Karol, Matkak Jan, Nowotarski Władysław, Pajestka Franciszek, Pajestka Michał, Pezda Jan, Piątek Kazimierz, Pilarz Stefan, Przewoźnik Jan, Leopold Sikliński, Skrzypek Tadeusz, Szczotka Karol, Sztykiel Zygmunt, Talik Franciszek, Talik Karol, Tomasik Eugeniusz, Walczak Jakub, Więżik Antoni, Więżik Rudolf, Witos Michał, Witos Stanisław, Walczak Antoni, Władysław Nowatorski, Wojciuch Jan, Wojciuch Julian, Wojtas Jan, Zawada Franciszek, Zawada Jan, Zawada Józef, Żurek Jan oraz o nazwiskach: Bąk, Bujok, Cieślar, Frydel, Góral, Hraścina, Tetłok, Kowalczyk oraz 100 bliżej nieustalonych żołnierzy poprzez: - oddanie strzału z broni palnej w potylicę, wobec 69 żołnierzy w/w formacji zbrojnej na terenie nieustalonej miejscowości byłego powiatu opolskiego - wysadzenie w powietrze, co najmniej 30 - 40 żołnierzy w/w formacji zbrojnej, w zaminowanym drewnianym baraku, na terenie poniemieckiego lotniska w Starym Grodkowie, - wysadzenie w powietrze co najmniej kilkudziesięciu żołnierzy w/w formacji zbrojnej, w zaminowanej murowanej oborze, na terenie miejscowości Barut, - przy czym, wobec Andrzeja Bujaka oraz żołnierza NSZ o nazwisku Cieślar zamiar zabójstwa nie został zrealizowany z powodu ucieczki pokrzywdzonych z miejsca zdarzenia (S 30.2016.Zk)

Postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2016 roku podjęto umorzone śledztwo S 71.2012.Zk.

W dniu 16 marca 2016 roku tutejsza Komisja uzyskała informację, że w toku prac archeologicznych mających na celu odnalezienie szczątków ofiar tej zbrodni na podstawie ustaleń poczynionych w toku niniejszego śledztwa w lesie w okolicach miejscowości Stary Grodków ujawniono szereg przedmiotów mogących pochodzić od żołnierzy NSZ w postaci ryngrafów i odznak wojskowych w postaci orzełków. Dalsze prace prowadzone do dnia 7 kwietnia 2016 roku ujawniły 8 jam grobowych zawierających szczątki kostne nieustalonej liczby osób jednak nie mniejszej niż 24 osoby, przy czym w jednej z czaszek ujawniono otwór mogący być śladem rany postrzałowej a na szeregu dalszych szczątkach ślady urazowej amputacji kończyn dolnych. Z uwagi na miejsce ich ujawnienia jak również charakter obrażeń zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogą to być szczątki grupy 30-40 żołnierzy NSZ zabitych poprzez wysadzenie w powietrze budynku, w którym się znajdowali i pochowanych na terenie nieustalonej do tej pory lokalizacji w okolicach dawnego niemieckiego lotniska wojskowego. W toku śledztwa przesłuchano jednego świadka i zasięgnięto opinii Katedry Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu w celu ustalenia mechanizmu zgonu osób, od

których pochodzą ujawnione szczątki kostne. W dniu 16 marca 2016 roku tutejsza Komisja uzyskała informację, że w toku prac archeologicznych mających na celu odnalezienie szczątków ofiar tej zbrodni na podstawie ustaleń poczynionych w toku niniejszego śledztwa w lesie w okolicach miejscowości Stary Grodków ujawniono szereg przedmiotów mogących pochodzić od żołnierzy NSZ w postaci ryngrafów i odznak wojskowych w postaci orzełków. Dalsze prace prowadzone do dnia 7 kwietnia 2016 roku ujawniły 8 jam grobowych zawierających szczątki kostne nieustalonej liczby osób jednak nie mniejszej niż 24 osoby, przy czym w jednej z czaszek ujawniono otwór mogący być śladem rany postrzałowej a na szeregu dalszych szczątkach ślady urazowej amputacji kończyn dolnych. Uzyskano opinię sądowo-lekarsko-antropologiczną z której wynika, iż zeszkieletowane szczątki należą co najmniej 30 osób o czym świadczy obecność 30 lewych kości udowych. Większość ujawnionych szczątków tworzyły anatomiczną całość. Ze szczątków pobrano do badań genetycznych próbki w postaci zębów, co pozwoliło dotychczas na uzyskanie 22 profili genetycznych, które poddano analizie porównawczej z profilami genetycznymi krewnych osób zaginionych w 1946 r. członków oddziału „Bartka”. Trwają czynności zmierzające do ustalenia pokrzywdzonych zbrodnią, ich krewnych, wreszcie identyfikacji ofiar.

Ze szczątków pobrano próbki do badań genetycznych, które poddano analizie porównawczej z profilami genetycznymi krewnych osób zaginionych w 1946 r. członków oddziału „Bartka”. Trwają czynności zmierzające do ustalenia pokrzywdzonych zbrodnią, ich krewnych, wreszcie identyfikacji ofiar. Do chwili obecnej pobrano próbki od 158 osób zaś na podstawie badań DNA zidentyfikowano szczątki 14 członków oddziału „Bartka”.

2. W sprawie zbrodni komunistycznej, będącej zbrodnią przeciwko ludzkości, popełnionej z motywów politycznych w dniu 27 maja 1982 r. w Żywcu, stanowiącej represję na osobie i naruszenie podstawowych praw człowieka, w postaci przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego – Zmotoryzowanych Obwodów Milicji Obywatelskiej wobec Romana K., poprzez pobicie po ciele do nieprzytomności, w wyniku których pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci złamania żeber, a po przewiezieniu do szpitala zmarł w dniu 27 maja 1982 r., co stanowiło formę poważnej represji politycznej wobec osób o innych poglądach społeczno – politycznych i działanie na szkodę interesu prywatnego (S 19.2025.Zk)

Śledztwo wszczęto postanowieniem z dnia 16 czerwca 2025 r.

Powyższe śledztwo zostało zainicjowane zawiadomieniem o przestępstwie adw. pełnomocnika córki Romana K. Z zawiadomienia wynikało, że w okresie stanu wojennego Roman K. zamieszkiwał w Żywcu przy i pracował jako kierowca w Lipowej koło Żywca. W bliżej nieustalonym dniu i miesiącu, prawdopodobnie w maju 1982 r. w Żywcu wraz z matką malował okna, po czym z powodu panującego upału udał się do pobliskiego sklepu kupić coś do picia. Wychodząc z domu w pośpiechu zapomniał zabrać ze sobą dowód osobisty. Po drodze przy ul. Browarnej w Żywcu, został zatrzymany przez funkcjonariuszy ZOMO, którzy zażądali okazania dokumentu tożsamości. Podczas próby przeprowadzenia tej czynności, z powodu braku posiadania dowodu osobistego pozostawionego w domu, pomimo oświadczenia pokrzywdzonego o możliwości jego niezwłocznego dostarczenia, Roman K. został dotkliwie pobity przez funkcjonariuszy Zmotoryzowanych Oddziałów Milicji Obywatelskiej po całym ciele aż do nieprzytomności. W wyniku pobicia pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci złamania żeber. Wezwani na miejsce zdarzenia ratownicy Pogotowia Ratunkowego przeprowadzili na miejscu próbę reanimacji, a następnie przewieźli pokrzywdzonego do szpitala, gdzie w/w. zmarł.

W toku śledztwa przeprowadzono kwerendę archiwalną w zasobie Oddziałowego Archiwum IPN w

Katowicach oraz w ogólnopolskiej elektronicznej bazie danych Cyfrowego Archiwum, w jej wyniku nie odnaleziono materiałów archiwalnych dotyczących Romana K. Uzyskano jedynie elektroniczne kopie z akt o sygn. IPN Ka 883/3, dotyczące funkcjonariusza MO w Bielsku-Białej który w okresie objętym zakresem śledztwa pełnił funkcję zastępcy Szefa ds. Polityczno-Wychowawczych Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Bielsku - Białej.

Ponadto zwrócono się do Prokuratury Rejonowej w Żywcu o nadesłanie informacji, czy w sprawie śmierci Romana K. w 1982 r. bądź w późniejszym okresie, prowadzono postępowanie przygotowawcze. Ustalono, że w 1982 r. Prokuratura Rejonowa w Żywcu prowadziła postępowanie dotyczące nieumyślnego spowodowania śmierci Romana K., które, zostało umorzone w dniu 30 sierpnia 1982 r, akta sprawy wobec upływu okresu archiwizacji - zostały zbrakowane.

Ponadto zwrócono się do Szpitala Powiatowego w Żywcu oraz Ratownictwa Medycznego w Żywcu o nadesłanie dokumentacji z hospitalizacji Romana K. oraz dokumentacji, dotyczącej udzielenia w/w w dniu 27 maja 1982 r. w Żywcu przy ul. Browarnej pierwszej pomocy, z uwagi na przekroczenie 20-letniego okresu przechowywania powyższej dokumentacji, została ona zbrakowana.

W toku śledztwa podjęto działania celem ustalenia tożsamości i przesłuchania w charakterze świadków członków najbliższej rodziny Romana K. Przeprowadzone sprawdzenia w bazie danych ŹRÓDŁO pozwoliły na ustalenie żyjących członków najbliższej rodziny Romana K. Trwają czynności zmierzające do ich przesłuchania.

3. Śledztwo w sprawie: - zbrodni komunistycznej, stanowiącej także zbrodnię przeciwko ludzkości, popełnionej z przyczyn politycznych przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego - pracowników Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Katowicach, Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie i prokuratora Prokuratury Sądu Apelacyjnego w Katowicach w okresie co najmniej od dnia 11 sierpnia 1950 r. do dnia 16 grudnia 1950 r. polegającej na przekroczeniu uprawnień wobec Józefa D. w związku z prowadzoną przez niego działalnością poprzez bezprawne pozbawianie go wolności na okres powyżej 7 dni poprzez jego zatrzymanie a następnie tymczasowe aresztowanie w związku z przedstawionym mu zarzutem popełnienia przestępstwa określonego w art. 23 dekretu z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa w związku z art. 23 k.k. z 1932 r. polegającego na czynieniu przygotowań do przekroczenia granicy bez wymaganych dokumentów, którego znamion w istocie nie wypełnił, co stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego i interesu prywatnego;

- zbrodni komunistycznej, stanowiącej także zbrodnię przeciwko ludzkości, popełnionej z przyczyn politycznych przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego- pracowników Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Katowicach, Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie i prokuratora Prokuratury Sądu Apelacyjnego w Katowicach w okresie co najmniej od dnia 11 sierpnia 1950 r. do dnia 16 grudnia 1950 r. polegającej na przekroczeniu uprawnień wobec Stefan B. w związku z prowadzoną przez niego działalnością poprzez bezprawne pozbawianie go wolności na okres powyżej 7 dni poprzez jego zatrzymanie a następnie tymczasowe aresztowanie w związku z przedstawionym mu zarzutem popełnienia przestępstwa określonego w art. 23 dekretu z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa w związku z art. 23 k.k. z 1932 r. polegającego na czynieniu przygotowań do przekroczenia granicy bez wymaganych dokumentów, którego znamion w istocie nie wypełnił, co stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego i interesu prywatnego;

-zbrodni komunistycznej, stanowiącej także zbrodnię przeciwko ludzkości, popełnionej z przyczyn politycznych przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego- pracowników Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Katowicach i prokuratora Prokuratury Sądu Apelacyjnego w Katowicach w okresie co najmniej od dnia 11 sierpnia 1950 r. do dnia 14 marca 1951 r. polegającej na przekroczeniu uprawnień wobec Ernesta Z. w związku z prowadzoną przez niego działalnością poprzez bezprawne pozbawianie go wolności na okres powyżej 7 dni poprzez jego zatrzymanie, a następnie tymczasowe aresztowanie w związku z przedstawionym mu zarzutem popełnienia przestępstwa określonego w art. 23 dekretu z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa w związku z art. 23 k.k. z 1932 r. polegającego na czynieniu przygotowań do przekroczenia granicy bez wymaganych dokumentów, którego znamion w istocie nie wypełnił, co stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego i interesu prywatnego;

- zbrodni komunistycznej, stanowiącej także zbrodnię przeciwko ludzkości, popełnionej z przyczyn politycznych przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego- pracowników Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Katowicach i prokuratora Prokuratury Sądu Apelacyjnego w Katowicach w okresie co najmniej od dnia 11 sierpnia 1950 r. do dnia 11 listopada 1950 r. polegającej na przekroczeniu uprawnień wobec Józefa S. w związku z prowadzoną przez niego działalnością poprzez bezprawne pozbawianie go wolności na okres powyżej 7 dni poprzez jego zatrzymanie, a następnie tymczasowe aresztowanie w związku z przedstawionym mu zarzutem popełnienia przestępstwa określonego w art. 23 dekretu z dnia 23 grudnia 1927 r. o granicach Państwa w związku z art. 23 k.k. z 1932 r. polegającego na czynieniu przygotowań do przekroczenia granicy bez wymaganych dokumentów, którego znamion w istocie nie wypełnił, co stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego i interesu prywatnego (S 58.2025.Zk).

Śledztwo zostało wszczęte postanowieniem z dnia 23 października 2025 r.

Z dotychczasowych ustaleń wynika, że w postępowaniu o sygn. I S 158/50 aresztowano Józefa D., Józefa S., Stefana B. i Ernesta Z. pod zarzutem przestępstwa polegającego na czynieniu przygotowań do przekroczenia granicy bez wymaganych dokumentów. W przypadku Józefa D. i Stefana B. zatrzymania i aresztowania dokonano na podstawie polecenia Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie wobec rzekomo przygotowywania przez nich ucieczki za granicę, zaś prowadzone z ich udziałem przesłuchania dotyczyły jedynie ich działalności w ramach PSL, natomiast nie zgromadzono żadnego materiału dowodowego w przedmiocie usiłowania przekroczenia granicy.

W wyciągu z repertorium ówczesnej Prokuratury Wojewódzkiej w Katowicach podano informację o umorzeniu postępowania wobec Józefa D., Stefana B. i Ernesta Z. postanowieniem z dnia 14 marca 1951 r. z powodu niewykrycia sprawcy, przy czym zostali zwolnieni z aresztu w dniach 16 grudnia 1950 r. (Józef D. i Stefan B.) i dnia 14 marca 1951 r. (Ernest Z.), zaś Józefa S. zwolniono jeszcze dnia 11 listopada 1950 r.

4. Śledztwo w sprawie: - zbrodni komunistycznej, będącej zbrodnią przeciwko ludzkości, popełnionej z motywów politycznych, stanowiącej represję na osobie i naruszenie podstawowych praw człowieka, w postaci przekroczenia uprawnień w dniu 28 października 1982 r. w Częstochowie przez funkcjonariusza państwa komunistycznego – prokuratora b. Prokuratury Wojewódzkiej w Częstochowie i nakłaniania członków składu orzekającego Sądu Rejonowego w Częstochowie do dokonania czynu zabronionego tj. bezprawnego pozbawienia wolności powyżej 7 dni Edwarda S., poprzez zawnioskowanie na rozprawie w dniu 28 października 1982 r. przed Sądem Rejonowym w Częstochowie Wydział IV Karny w sprawie sygn. IV K 981/82 o wymierzenie

Edwardowi S. kary 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności za popełnienie przestępstwa z art. 46 ust. 2 dekretu o stanie wojennym, polegającego na tym, że w dniu 3 maja 1982 r. w Częstochowie zorganizował akcję protestacyjną studentów Wyższej Szkoły Pedagogicznej polegającą na znieważeniu symboli międzynarodowego ruchu robotniczego oraz rozpowszechnianiu ulotek zawierających protest przeciwko stanowi wojennemu, pomimo braku podstaw faktycznych i prawnych do przypisania w/w wypełnienia ustawowych znamion czynu zabronionego z powodu błędnego uznania, że działanie w/w miało charakter czynu społecznie niebezpiecznego przeprowadzonego w formie akcji protestacyjnej, co stanowiło formę poważnej represji politycznej za występowanie pokrzywdzonego do władz w obronie internowanych studentów i sprzeciwianiu się wprowadzeniu stanu wojennego oraz poważne prześladowanie motywowane względami politycznymi, a także działanie na szkodę interesu publicznego i prywatnego pokrzywdzonego;

- zbrodni komunistycznej, będącej zbrodnią przeciwko ludzkości, popełnionej z motywów politycznych w okresie od 28 maja 1982 r. do 16 września 1982 r. w Częstochowie, stanowiącej represje na osobie i naruszenie podstawowych praw człowieka, w postaci przekroczenia uprawnień przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego - funkcjonariuszy Służby Więziennej Aresztu Śledczego w Częstochowie wobec Edwarda S., poprzez pobicie w/w, w wyniku którego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci złamania żebra z naciekiem gruźliczym w płucu, złamania przegrody nosowej i kości śródreżca i narażenie w/w na bezpośrednie niebezpieczeństwo spowodowania rozstroju zdrowia na okres powyżej 7 dni, co stanowiło formę poważnej represji politycznej za występowanie pokrzywdzonego do władz w obronie internowanych studentów i sprzeciwianiu się wprowadzeniu stanu wojennego oraz poważne prześladowanie motywowane względami politycznymi (S 57.2025.Zk)

Śledztwo zostało wszczęte postanowieniem z dnia 3 grudnia 2025 r.

Aktualnie w śledztwie prowadzona jest obszerna kwerenda archiwalna. Ze śledztwa wyłączono materiały do odrębnego postępowania, które zgodnie z postanowieniem z dnia 8 grudnia 2025 r. zostały przekazane według właściwości do Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie.

Zbrodnie nazistowskie

1. Śledztwo w sprawie zbrodni nazistowskiej, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości i zbrodnię wojenną, w postaci poważnego prześladowania, z naruszeniem prawa międzynarodowego, osób chorych - pacjentów Szpitala Psychiatrycznego w Lublińcu (Landes-Heil- und Pflegeanstalt), popełnionej w okresie od października 1939 roku do stycznia 1945 roku w Lublińcu i innych miejscach, polegającej na dokonaniu zabójstw bliżej nieustalonej liczby chorych - pacjentów Szpitala Psychiatrycznego w Lublińcu - zarówno dzieci, jak i dorosłych, przez działających wspólnie i w porozumieniu:

- urzędników niemieckiej administracji szczebla centralnego i lokalnego, wykonujących obowiązki służbowe w Departamencie Zdrowia Ministerstwie Spraw Wewnętrznych Rzeszy w Berlinie, Ministerstwie Zdrowia Rzeszy w Berlinie, Komisji Rzeszy do spraw Naukowego Rejestru Poważnych Chorób Dziedzicznych i Wrodzonych w Berlinie i Grupy Roboczej do spraw Sanatoriów i Domów Opieki Rzeszy w Berlinie, Naczelnych Władz Administracyjnych Prowincji Śląsk i Naczelnych Władz Administracyjnych Prowincji Górny Śląsk, także wykonujących obowiązki służbowe w ramach właściwych miejscowo Państwowych Urzędów Zdrowia, wykonujących

czynności kwalifikacyjne do „eutanazji”, stanowiącej w istocie mord medyczny w ramach niemieckiego pseudomedycznego programu „eutanazyjnego”,

- lekarski i pielęgniarski personel medyczny, biorący udział w programie „eutanazyjnym”, kierujący wytypowanych pacjentów ze Szpitala Psychiatrycznego w Lublińcu do ośrodków zagłady na terenie Niemiec, w tym ośrodka Sonnenstein w Pirnie koło Drezna, gdzie dochodziło do zabójstw pacjentów w komorach gazowych, a także dokonujący zabójstw pacjentów na miejscu w Szpitalu Psychiatrycznym w Lublińcu poprzez przedawkowanie leków, w tym luminalu, połączonych z głodzeniem pacjentów (S 51.2025.Zn)

Śledztwo zostało wszczęte postanowieniem z dnia 14 listopada 2025 r.

Działalność eksterminacyjna na chorych psychicznie pacjentach Szpitala Psychiatrycznego w Lublińcu stanowiła część centralnie zarządzanego niemieckiego programu oznaczonego kryptonimem „T4”, polegającego na fizycznej eliminacji osób ciężko i przewlekle chorych. Osoby te zostały uznane przez władze niemieckie za niegodne życia.

Większość lekarzy odpowiadających za te zbrodnie nie zostało ukaranych. Podczas procesu norymberskiego skazani zostali wyłącznie organizatorzy akcji.

Celem postępowania jest odtworzenie procederu błędnie określanego nazwą „eutanazja” (zabójstwo z litości), który stanowił element programu eksterminacyjnego, jak również przywrócenie pamięci ofiarom zbrodni.

2. Śledztwo w sprawie zbrodni wojennej będącej zbrodnią przeciwko ludzkości stanowiącej jeden z powtarzających się zamachów w celu wsparcia polityki III Rzeszy, popełnionej poprzez naruszenie prawa międzynarodowego z motywów narodowościowych i politycznych przez funkcjonariuszy gestapo dokonujących zatrzymania oraz działających wspólnie i w porozumieniu prokuratorów i sędziów Wyższego Sądu Krajowego w Katowicach polegającej na orzeczeniu w dniu 19 września 1941 r. w Katowicach kary 5 lat więzienia wobec pozbawionego uprzednio wolności Jana Pogorzelskiego na czas przekraczający 7 dni i ze szczególnym udrczeniem (S 67.2025.Zn).

Śledztwo zostało wszczęte postanowieniem z dnia 24 listopada 2025 r.

Śledztwo wszczęto po udostępnieniu przez Archiwum Federalne Berlin Lichterfelde niemieckich akt procesowych przeciwko Janowi Pogorzelskiemu.

Jan Pogorzelski, rolnik z podlaskiej wsi Roszki- Ziemaki, przed wojną był członkiem Chrześcijańsko -Narodowego Stronnictwa Pracy. W 1935 r. w Warszawie poznał na zebraniu partyjnym Edwarda Zajączka działacza Stronnictwa Narodowego z Bielska. Od tego czasu utrzymywał z nim częste kontakty, przyjeżdżając do Bielska. Dnia 01 września 1939 r. powołany został do Grodna do 7. Pułku Pancernego i został kierownikiem łącznikowym w sztabie dywizji. W dniu 07 października 1939 r. dostał się do niemieckiej niewoli i umieszczony został w Stalagu 3a w Luckenwalde. Od dnia 02 sierpnia 1940 r. aż do chwili aresztowania zatrudniony był jako jeniec cywilny w charakterze ślusarza w firmie Köbe - zakładzie zbrojeniowym - w Luckenwalde. W tym czasie pozostawał w kontakcie listowym z Zajączkiem za pośrednictwem Czerwonego Krzyża. Po przeniesieniu na warunki więzienia cywilnego w sierpniu 1940 roku odnowił swoje kontakty z byłymi kręgami partyjnymi, szczególnie z Franzem Skrzypkiem. Przez Skrzypka, z którym kontaktował się następnie w obfitej korespondencji, dowiedział się, że Zajączek w listopadzie

1940 roku znalazł się w obozie koncentracyjnym Auschwitz. Spróbował - jednakże bezskutecznie - za pośrednictwem pracującej w Czerwonym Krzyżu w Krakowie Janiny Koźmińskiej, z którą oskarżony przez pewien czas przed wojną współpracował, skontaktować się listownie i przesłać mu bieliznę i lekarstwa do obozu koncentracyjnego. Po zarekwirowaniu listów u Franciszka Skrzypka, w dniu 12 czerwca 1941 r. Jan Pogorzelski został aresztowany. Treść zakwestionowanych ośmiu listów stała się podstawą skazania go z powodu przygotowywał przedsięwzięcie o charakterze zdrady stanu, polegające na chęci oderwania od Rzeszy należącego do niej obszaru, przy czym jego czyn nakierowany był na stworzenie i podtrzymywanie organizacji celem przygotowania zdrady stanu.

[Następny Strona](#)